

“La meua novel·la és solidària amb els ecologistes que defensen el llac Baikal”

Santiago Vilanova (Olot, Garrotxa, 1947), periodista, assagista i consultor ambiental, publica a Cossetània la novel·la *L'ull blau de Sibèria*, XXV Premi Narrativa Sebastià Juan Arbó. És la tercera que escriu.

—De quines fonts heu partit per a construir la novel·la?

—De la meua experiència professional com a consultor a Sibèria oriental i després com a periodista i escriptor, pels contactes que mantinc amb els escriptors siberians des del 1988. Allà vaig conèixer en Valentin Rasputin, el narrador i poeta més important de Sibèria, candidat al Nobel. L'havia descobert a través de la versió francesa d'un llibre seu del 1979 que parla de la destrucció de la naturalesa a l'antiga Unió Soviètica. La primera informació sobre el risc de contaminació del llac Baikal, l'ecosistema més gran d'aigua dolça del planeta —anomenat l'ull blau de Sibèria pels poetes— es troba en aquest llibre.

—Els americans, dieu a la novel·la, volen dur-se'n un microcrustaci endèmic del llac, l'*epischura*, que depura l'aigua, per descontaminar els grans llacs americans. Això té base real?

—M'ho va dir un científic rus. La informació em va motivar a crear una novel·la d'intriga científica. Oficialment no ho poden fer perquè ho prohibeix el tractat mundial de biodiversitat. El cas em va fer reflexionar sobre com l'ecologia ha estat assassinada per la globalització; com la mundialització ha matat l'ecologia en el sentit que el capital ha recuperat els ideals del pensament ecologista per convertir-lo en un instrument més de negoci i de poder. S'han pintat de verd. La mascarada ecològica. El *green washing*.

—Per tant, heu pogut utilitzar fonts científiques, literàries i personals.

—En efecte. Conec el paisatge i els llibres que parlen del llac com a catedral de l'ecologia, per la seua profunditat i per les espècies endèmiques que hi viuen.

—Aquí em sembla que l'escriptor Valentin Rasputin no és gaire conegut.

—Es va traduir al castellà fa molts anys. És el gran escriptor siberià. És molt conegut a França. Als russos estratègicament

Santiago Vilanova ha publicat a Cossetània la seva tercera novel·la, *L'ull blau de Sibèria*.

els interessa tenir un premi Nobel i serà aquest, de segur. I després, correm-hi tots. Em sembla que quan torni a Sibèria en demanaré els drets. És un autor fantàstic. Per això li dedico la novel·la, conjuntament amb un altre escriptor siberià, Andrei Grigorevitx Rumiantsev, que vaig convidar per a parlar de la defensa ecològica del llac en el simposi sobre Ecoliteratura del 2005, celebrat a Barcelona. Un seu fill periodista va ser assassinat per uns sicaris quan investigava sobre l'empresa estatal russa del gas, privatitzada.

—Hi ha risc de contaminació, al Baikal?

—Ara no, perquè la indústria paperera que hi ha, que no arriba a contaminar el llac, perquè és immens i molt profund, la volen tancar per potenciar el turisme ecològic, enfocat al Japó i la Xina. L'aigua és d'una puresa única al món. S'embotella i les mares n'omplen els biberons. D'aquí sorgeix la trama de la novel·la: un consultor ambiental, que no és

cap *alter ego* meu, rep l'encàrrec d'una multinacional d'aigües per veure les possibilitats que hi ha de portar aigua del Baikal al mercat mediterrani. I la intriga és que és utilitzat pels americans per emportar-se'n el microcrustaci.

—La National Security Agency, servei de comunicacions electròniques secretes del govern dels Estats Units, s'ocupa de qüestions ambientals, com dieu?

—Sí. La National Security Agency, que ja faig sortir a la meua primera novel·la, *Acció paral·lela*, té un servei dedicat al tema ambiental. Ha fet un informe de previsió per al 2030 que diu que el tema de l'aigua potable serà clau perquè el 60 per cent de la població tindrà problemes per a accedir-hi. Els perills de la humanitat, diu l'informe, no seran d'ordre militar clàssic, sinó de canvi climàtic, esgotament de recursos, crim organitzat, guerres electròniques...

—Al final de la novel·la, guanya l'ecologia.

—Els americans hi queden cardats. El meu final és un acte de solidaritat amb els ecologistes i escriptors que defensen el llac, al costat dels científics universitaris i el nou partit comunista reformat, enfrontat a Putin.

Lluís Bonada